

Ohjaus lukiossa

osana monialaista tiimiä

Kirsi Raetsaari
Opinto-ohjaaja (Oulun kaupunki)

kirsi.raetsaari@eduouka.fi

Kooste ELO-ryhmälle 1.4.2020

Elinikäisen ohjauksen kehittämisen strategiset tavoitteet: case Oulun lukiot

1. Ohjauspalveluja on tasapuolisesti saatavissa ja ne vastaavat yksilön tarpeita: opojen vuosityöaika, työn mitoitus
2. Yksilölliset uranhallintataidot vahvistuvat: pakolliset opokurssit, henkilökohtainen ohjaus, ohjattu suunnitelmien tekeminen
3. Ohjaustyötä tekevillä on tehtävien edellyttämä osaaminen: aineenopettajilla huolta osaamisestaan
4. Ohjauksen laatujärjestelmiä kehitetään: LOPS ja ohjaussuunnitelma
5. Ohjaus toimii koordinoituna kokonaisuutena: opinto-ohjaajien vastuulla, selkeä työnjako

Perinteisiä käsitteksiä lukiolaisista

“Lukioissa on
parempia
opiskelijoita kuin
ammattikouluissa.”

”Lukiolaisilla ei ole
oppimisvaikeuksia.”

“Lukiolaiset eivät
keskeytä
opintojaan.”

“Lukiolaiset ovat
motivoituneita,
tavoitteellisia,
korkeakouluun
suuntautuneita...”

Aineistot tutkimuksessa ”Miksi lukio keskeytyy?”

Ammattilaisten ryhmäkeskustelut

- Opinto-ohjaajat 9/15, kahdessa ryhmässä
- Rehtorit 4/10
- Lukiokuraattorit 4/4
- Lukiopsykologit 4/4
- Etsivät nuorisotyöntekijät 7/7
- Aikuislukion ohjausväki 4/4

Opinto-ohjaajien seuranta-aineisto

- Yhden lukuvuoden aikana lukion keskeyttäneet 134

Nuorten haastattelut

- Lukioista tuetusti valmistuneita 9
- Lukion keskeyttäneitä 9

2 Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta

2.1 Lukiokoulutuksen tehtävä

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutuksessa yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja menestyksekkäästi. Lukioaikana opiskelija kartuttaa olennaista ihmistä, kulttuureja, luontoa ja yhteiskuntaa koskevaa tietoa ja osaamista. Lukio-opetus harjaannuttaa opiskelijaa ymmärtämään elämässä ja maailmassa vallitsevia monitahoisia keskinäisriippuvuuksia sekä jäsentämään laaja-alaisia ilmiöitä.

Lukiokoulutuksella on **opetus- ja kasvatustehtävä**. Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Lukiokoulutus syventää opiskelijan kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan sekä kehittää valmiuksia työelämään ja työhön.

4.2 Ohjaus

Ohjaustoiminta muodostaa lukion toiminnassa kokonaisuuden, joka tukee opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja tulevaisuutta koskevia valintoja ja ratkaisuja. Ohjaustoiminta tukee opiskelijoiden hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja -ohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja toimijuutta kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Opiskelijoiden **opintojen sujumista seurataan** ja heidän opintojensa **etenemistä tuetaan**. Opiskelijoiden opiskelun ja **hyvinvoinnin** seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien ja opiskeleluhuoltohenkilöstön kanssa.

Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön **tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä**. Opinto-ohjaajalla on päävastuu opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä sekä ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta. Ryhmänohjaaja toimii opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana. **Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa**, auttaa häntä kehittämään **oppimaan oppimisen taitojaan** ja tukee opiskelijoiden **jatko-opintovalmiutta ja työelämäntuntemusta** oman oppiaineensa osalta. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija. Jokaista opiskelijaa kunnioitetaan yksilönä, jolla on **oikeus** ohjaukseen. Ohjausta voidaan järjestää kurssimuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä.

Mitä ohjaus on?

”Aikaa, huomiota, kunnioitusta” (Onnismaa, 2007)

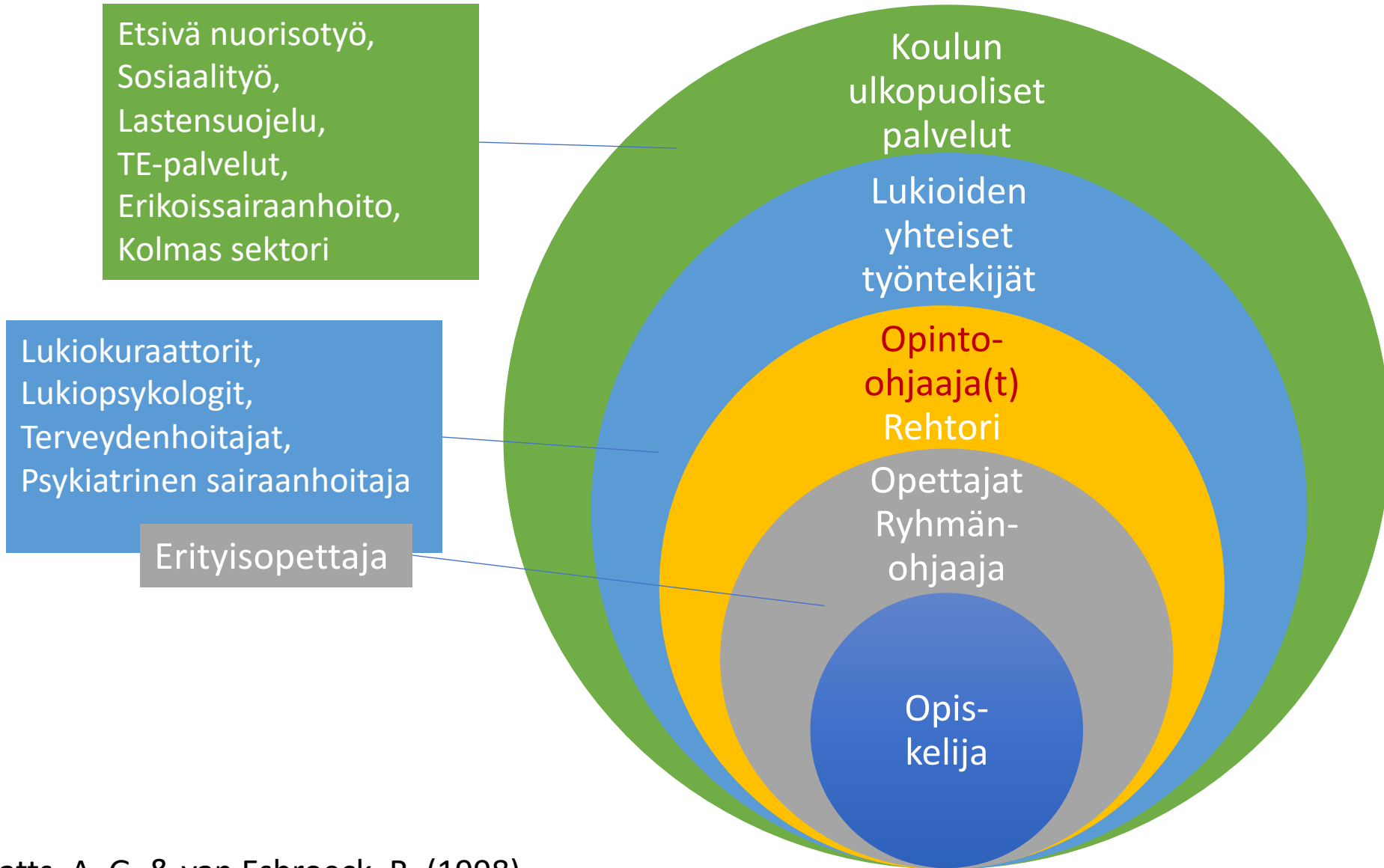
Ohjauksen kolme tehtävää suomalaisessa koulussa

- Oppimisen ja opiskelun ohjaus
- Uravalinnan ohjaus
- Kasvun ja kehityksen tukeminen

Mitä ohjaus on opettajan arkityössä?

Lukiolaisten Ohjauksen ja opiskeluhuollon palvelut Oulussa

Watts, A. G. & van Esbroeck, R. (1998)
Holistinen opiskelijakeskeinen ohjauksen malli

Huoliin puuttuminen lukion säädöksissä

Opiskelijalla on
oikeus saada
ohjausta ja
opiskeluhuollon
palveluita

- Palvelut vapaaehtoisia (lukuunottamatta opinto-ohjauksen pakollisia kursseja)
- Palvelut oltava selkeästi kuvattu (mm. työnjako)
- Määräajat (kuraattori ja psykologi)

Koulun
työntekijöiden
vastuulla

- Opintojen etenemisen seuranta
- Puuttuminen (ohjauksen tarjoaminen), kun ongelmia havaitaan
- Ilmoitus kuraattorille tai psykologille, mikäli opiskelija ei ota tukea vastaan
- Ilmoitus etsivään nuorisotyöhön, mikäli lukio keskeytyy

Opettajan osallisuus opiskeluhuollossa

- nuoren hyvinvoinnin ja oppimisen seuraamista
- nuoren pulmatilanteiden (oppiminen, kasvu ja kehitys) selvittelyä
- yhteistyötä huoltajien kanssa
- tarvittavan asiantuntija-avun järjestämistä nuorelle
- pedagogisen tuen suunnitelmien laatimista ja toteuttamista
- kutsusta verkostotapaamisiin osallistumista
- lastensuojeluilmoituksen tekemistä

Monialainen yhteistyö käytännössä

Monialainen = pedagogisia ja opiskeluhuollon asiantuntijoita

Yhteisöllinen opiskeluhoolto

- Kouluyhteisön hyvinvointi, terveys ja turvallisuus
- Oppilas-/opiskeluhooltoryhmä
- Opiskeluhooltosuunnitelma (päivitetään vuosittain)

Yksilöllinen opiskeluhoolto

- Opiskeluhuollon työntekijän yksilötuki
- Yksilöllinen oppilas-/opiskeluhooltoryhmä
- Oppilas-/opiskeluhooltokertomus (Wilmassa)

Lukiokoulutuksen muutoksia

- Ohjausta ja tukea vahvistetaan
- Jälkiohjausta vuosi valmistumisen jälkeen
- Oikeus erityisopetukseen
- Muutokset ylioppilastutkinnossa K22 alkaen: laajuus ja joustavuus
- LOPS21: moduulit > opintojaksot > opintopisteet
- Laajennettu oppivelvollisuus (?)